

Thế nào là người Hà Nội? Nhân 1000 Năm Thăng Long

Tác Giả: Lê Phú Khải

Thứ Sáu, 18 Tháng 6 Năm 2010 13:50

- Đột ngột mà! Đột ngột ăn cơm à, bạn này là dân Hà Nội gì c mà t trăm đời đây, mu n gì?!

Nhân 1000 năm Thăng Long, nhà thơ Hoàng Hồng ba đời là người Hà Nội (bản thân, cha, ông nội)... đã viết bài “ Thế này vài đời đi m phố bên cửa lá i sống người Hà Nội”. Hoàng Hồng đã lấy sự quan sát chính dòng tộc của ông, một gia đình trí thức khá nổi tiếng qua ba thế hệ người Hà Nội, từ đời ông nội, cha và bản thân, tộc họ sống thời gian từ cuối thế kỷ XIX – đầu thế kỷ XX đến nay... cùng với việc quan sát nhiều người Hà Nội khác sống trong không gian đó, để “ thế này” vài đời đi m phố bên cửa lá i sống người Hà Nội.

Ông nêu những nhận định khái quát về bản sắc người Hà Nội, đó là sự kết hợp giữa nét của tính cách người Kinh Bắc sống với văn minh phương Tây đầu thế kỷ XX, sau đó là những biến đổi sau Cách mạng Tháng Tám 1945, những cái còn và mất của lá i sống Hà Nội cho đến hôm nay.

Là một người có năm cái “đồng” với nhà thơ Hoàng Hồng: Sinh đồng năm (1942), đồng họ người người Hà Nội, đồng học một trường (Đội học Sĩ phạm Hà Nội), đồng nghiệp (đồng ý học và làm báo), đồng chính kiến... hơn thế nữa, tôi không những ba đời mà gần gác không biết bao nhiêu đời đã sống tại Hà Nội, vì theo ông nội tôi, thì làng Cổ Xá Nam, chính là làng tôi, có từ trước cả khi vua Lý dời đô về Thăng Long, nay làng còn đến thế Lý Thường Kiệt ở phố Nguyễn Huy T, với các đình chùa và các công nhân là di tích lịch sử quốc gia nhân kỷ niệm 1000 năm Thăng Long

Chính vì vậy tôi mở một bàn viết lá i sống của người Hà Nội nhân 1000 năm Thăng Long để mong cung cấp một vài tư liệu sống về người Hà Nội cho các nhà nghiên cứu như nhà thơ Hoàng Hồng đã từng làm.

Đột ngột ra những dòng này, tôi đã chiêm nghiệm từ hàng trăm, hàng ngàn người Hà Nội từ dòng tộc nhà tôi đến “Trong làng ngoài phố” Hà Nội, với thói quen nghề nghiệp một nhà báo là quan sát từ mặt các đời sống mình gặp. Tôi cũng nêu những ví dụ sống về những người Hà Nội để chứng minh cho “luôn đi m” của mình.

Trước hết nói về tính cách từ đời của người Hà Nội.

Tôi đồng ý với nhà thơ Hoàng Hồng, là người Hà Nội có nét tính cách nổi bật là “thanh lịch” và theo tôi hơn thế nữa, người Hà Nội thanh lịch đến lịch lãm. Họ rất hào hoa, phong nhã, có trí thông minh, có tư duy sắc bén, lập luận chặt chẽ, có ngôn ngữ trong sáng, gọn gàng, có sự hợp lý với... mặt người. Nếu một thời đời thanh bình, người Hà Nội sẽ là những nhà khoa học trung thực, họ có phẩm chất của những “tôi hiền” trong một triều đình có “vua sáng”, có minh quân! Những người vua là những tên hôn quân bạo chúa thì người Hà Nội không dám chết cho vua để “thiên hành đạo” như người Quê Ngải dám làm kẻ nghĩa Ba T!

Người Hà Nội ưa thích sự liêm chính trong sạch, không có “máu” tham nhũng, không thích hà hiếp kẻ dưới. Ông nội tôi trước CM tháng Tám làm nhân viên vaguemestre (nhân viên bộ chính) cho Toàn Quyền Đông Dương, đến khi năm mới tuôi, quan Bộ y toàn quyền bộ ở ng, mà đã đến tuôi học theo ngành của Pháp, những người mu n làm quan An Nam thì tao cho ra làm Tri huyện, những vì các chức tri huyện đã kín, nên mà mu n làm Tri châu thì tao ký cho

Thì nào là ngườì Hà Nội? Nhân 1000 Năm Thăng Long

Tác Giả: Lê Phú Khái

Thứ Sáu, 18 Tháng 6 Năm 2010 13:50

mày đi nhán chác. Ông nái tôi xin vá và đi chặn bò ở Bãi Giáa, tác bãi Phúc Xá giáa Sông Háng (Ván theo ông nái tôi thì vua Lý Iáy “làng mình” làm đát kinh đô nên cho dân làng ra ở Bãi Giáa, đát tát Iáy ráng rái...). Có ngườì trong gia tác hái ông nái tôi sao không nhán làm quan? Cá trái Iáy: Lúc làm thông ngôn cho quan Báy, nháng ngày quan ta lên Iát tát, tháy há biáu quan trên nhiáu thá Iám. Náu mình làm quan không ăn cáa đát thì Iáy đâu tián bác đá biáu quan trên! Đán ngày toàn quác kháng chián tháng 12 năm 1946, ông nái tôi đã đem cá gia quyán lên quê cáa ngườì con dâu thá ba ở thôn Chí Tiên, xã Chí Chá, huyán Thanh Ba, tánh Phú Thá đá “tráng ká kháng chián” theo tiáng gái cáa Há. Đán ngày hòa bình 1954 vá Hà Nái, Pháp kêu nháng công chác cũ có sá háu đi theo Viát minh tám năm, náu xuáng Hái Phòng, Pháp ván cho truy lán 8 năm Iáng háu mà không đòi hái mát điáu kián gì khác, vì đây là món tián Chính phá Pháp ná các công chác đã làm viác cho Pháp! Nháng ông nái tôi không đi. Cá nói “Nác đã đác Iáp rái dù ăn cám, dù ăn cháo cũng sáng, không cán gì náa”!

Là mát công chác mán cán cho thác dân, nháng khi có cá hái thì ông nái tôi sán sàng bá hát đá đi theo chính nghĩa dân tác. Ngườì Hà Nái là thá, nháng ngườì Hà Nái không dám tá đáng lên làm mát cuác khái nghĩa cách máng nháng ngườì Thái Bình, ngườì Nghá Tánh! Ngườì Hà Nái không có chí tián thá, không dám làm viác Ián “khai sán phá thách” “lay thành nhá núi” nhá các cá Phan, cá Há ở mián sông Lam núi Háng. Ngườì Hà Nái sáng khép kín, lo gia đình vá con, không xâm phám cáa ai, quan há thì có đi có Iái, không hào phóng nháng ngườì Nam Bá. Háa sĩ điều khác gia Nguyán Hái vào nháng năm 90 (TK XX) gáp tôi ở ngoài phá, ông đát tay tôi vá nhà và chá vào mát đáng bao tái đáng trong phòng, ông báo : Tao cho mày mát bao! Tôi hái đó là bao gì. Ông nói: Đó là tián ngân hàng trá cho tao, bán quyán cái táng ở Nghĩa trang Thành phá. Tôi ngác nhiên hái: Sao Iái có nhiáu bao tái tián thá! Ông nói: Vì là tián Ián nên to nhá thá, bao này tao cho mày là 10 triáu! Sá tián đó quá Ián đái vái tôi nên tôi kiên quyát không nhán, Iáy cá là tôi “không ở a” tián Iá! Ông nái câu: Tao trá công mày chá có cho mày đâu mà không Iáy, mày không nhá cái vá Táng Thá khoa Huân ở Má Tho, mày đã thián chí vái tao à? Thác ra tôi chá phát biáu cái táng đó là đáp trong phiên háp xét thông qua máu táng TKH, váy thôi. Váy mà cũng thành cá đá háa sĩ Nguyán Hái cho tôi tián. Ít lâu sau tôi đác bà chá ruát ở đáng Nguyán Trái gán nhà háa sĩ Nguyán Hái nhán: Cáu lên ngay đá nhán tián cáa ông Hái, vì ông đã đái tián Ián thành tián chán rái! Cáu phái lên không ông ở y buán Iám, sang nhà tôi nhán hoài!

Ông Nguyán Hái không phái là mát ngườì Hà Nái !!!

Ngườì Hà Nái không có máu tham, không dám đán thân làm viác khó, anh ta e ngái đá đáu, chá thích sáng bình yên, không muán xa “ba mái sáu phá pháng”! Tôi có ngườì bà con dòng tác, đác cáp trên cá làm chác vá cao hán chác vá tráng mà anh ta đang làm, vái hy váng tài đác cáa anh sá “đáp loán” trong ngành thuá đáng “loán”. Anh ta nhát đánh tá chái vái lý do “Tôi sá mình cháa đáp ngườì ta thì ngườì ta đã đáp mình rái!” Tôi có cô bán đác ngành Nông nghiáp giao cho mát cá sá vát chát Ián ở TP HCM có thá làm giàu nhá quán lý cáng đá. Cô ta nhát đánh không nhán vì lo phái “trá giá”! Tôi có tháng cháu nái sinh ở Má Tho nay đã 16 tuái, hián đang hác ở thành phá Atlanta thuác bang Georgia bên Má, Iáp cáa cháu hác có rát nhiáu bán da đen, cháu không dám chái vái ai cá, vì sá “mát công!”. Cái gien Hà Nái đã theo cháu sang tán nác Má xa xôi! Tôi có mát ngườì bán hác phá thông, sau khi tát nghiáp Iáp mái, đi

Thì nào là ngòi Hà Nội? Nhân 1000 Năm Thăng Long

Tác Giả: Lê Phú Kh&i

Thứ Sáu, 18 Tháng 6 Năm 2010 13:50

hä c lái máy cày ở Hòa Bình, cách Hà Nội bän mäi km. Cä mät tuän anh ra läi viät thä vä cho mä, giäng sät mät, bi ai nhä bä đi đầy biät xä tän Xi-bê-ri, ít lâu sau anh ta bä vä vì... nhä nhà ! Tôi có ông bän năm nay đã ở tuäi “cä lai hy”, ngäi Hà Nội gäc, ông ta bao giä cũng đä đi n thoäi di đäng cách xa 6 thä c vì sä ... nhiä m tä ! Mät ông bän Hà Nội khác cäa tôi cä m đä n thoäi lên nghe mät tiäng “cä c”, väi vàng bä đi n thoäi xuäng vì sä ... công an nghe träm! Ngäi Hà Nội ba đäi nhä nhà thä Hoàng Häng täng bä ba năm tù không án vì mät “tai nän” vẫn chäng, đã đi Châu Âu ba län, đi Mä ba län, đi Trung Quäc ba län, ba län cäo đäu träc läc đi bäi än Đä là hiäm läm, là mät ngäi Hà Nội “phá cách”. Tôi có ngäi chú ruät là Thiäu täng Công an Lê Häu Qua, tên thät cäa ông là Lê Phú Cäng, đäc coi là “ngäi hùng” trong CM tháng Tám ở Hà Nội. Ông vào sinh ra tä, đã hai län cäu cä Hä thoát nän, đã phá “vä án phä Ôn Nhä Häu” näi tiäng, đó là mät ngäi Hà Nội “phá cách”!

Ngäi Hà Nội không äa sä än ào phô träng, rät ghét thói “träng giä hä c làm sang” käch cäm lä bäch. Hä säng bình läng, nhäng rät sành điäu ăn chäi. Có ngäi läy sä sành điäu ăn chäi làm lä säng cäa mình hän là làm nhäng viäc ích näc läi dân! Tôi có ngäi bà con trong dòng täc, anh ta đi ô tô tä Bäc vô Nam. Vào đän TP HCM räi, väi đän nhà tôi đä khoe: Tao đi tä Hà Nội vào đây, đän thành phä nào nghä chân cũng kiäm khách sän thät xän, có phòng nhäy (khiêu vũ), ä đâu ngäi ta cũng chäu tao là “đôi giäy vàng” (ý nói nhäy đäp nhät!). Năm 2007 tôi ra Hà Nội đä đä kä niäm 40 năm tät nghiäp ra träng (Đäi hä c Sä phäm), mäi 6 giä sáng đã nhiäu cô bän cũ giäi di đäng mäi đi khiêu vũ ä sän nhäy này, sän nhäy nä ... Tôi phäi tä chäi là chä quen khiêu vũ... “trên giäng”! Ngäi Hà Nội còn có mät đäc tính näi bät là män sách không bao giä trä. Thäm chí còn cho viäc trä sách là ngu (!) Nhäng nä tiän thì anh ta ngày đêm lo trä, không hä có ý đänh ăn quät!

Món ăn Hà Nội rät ngon và phä nä Hà Nội näu ăn thì tuyät väi, sä phä nä Hà Nội biät näu ăn ngon có tä lä cao so väi các miän khác cäa đät näc (Có thä là tôi võ đoán trong nhän đänh này!). Bà cä Nguyän Mai Dung, väa qua đäc NXB Phä nä mäi viät cuän sách nhan đä Món ăn Hà Nội xäa dày 135 trang vä hän 100 món ăn Hà Nội tä cä bàn đän món ăn bình dân nhân 1.000 năm Thăng Long. Đäc nhäng món ăn Hà Nội xäa trong cuän sách nhä các món: cá trê näu däa, canh thät näc näu säu, canh thät bò thôn hành däm, näm säa, näm hoa chuäi, đäa giá, cä cäi đäm, chè bà cät, cäm xào... tôi nhä mä tôi quá !

Tóm läi, säng bình läng, läch läm, tôn träng lä phäi đäo đäc và chính nghĩa, không dám đän thân, không dám làm viäc län, hay hoài väng và mä mäng, thích gäm nhäm näi cô đän, buän täi cäa kiäp ngäi... đó là đäc träng phä quát cäa ngäi Hà Nội. Tôi có thä đän ra đây cä mät trăm, mät nghìn ví dä säng vä nhäng tính cách đó cäa ngäi Hà Nội. Không phäi nhà lý luän, chä có thói quen nghä nghiäp (nhà báo) hay quan sát, tôi cung cäp nhäng chi tiät, väy thôi!

Bây giä mäi ngäi Hà Nội thì có đän tám ngäi tä các näi khác đän “ngä cä”! Hä làm quan, làm thä, làm dân thäng. Hä mang läi säng “hän täp” (tä dùng cäa nhà thä Hoàng Häng) đän đät ngàn năm vẫn vät! Chính vä nhà thä Hoàng Häng kä väi vä chäng tôi räng, hai vä chäng bà đi chä mua mät ngàn đäng lá chè täi, đäc ngäi bán väc cho mät näm. Thäy mät ngàn mà cũng đäc mät väc, nhà thä Hoàng Häng khen :

- Đäc nhiäu đäy nhä !

Thì nào là người Hà Nội? Nhân 1000 Năm Thăng Long

Tác Giả: Lê Phú Kh&i

Thứ Sáu, 18 Tháng 6 Năm 2010 13:50

Bät ngä cô bán hàng chäi :

- Mua có mät ngàn mà còn nói cái đäo gì, cút mä nó đi cho ngäi ta bán hàng !

Ít lâu sau tôi đä c biät vä chäng nhà thä Hoàng Häng đã bán căn hä ở bán đäo Linh Đàm đä quay vä TP HCM. Chä m đät “äc mä” cuäi đäi quay vä cä đä sau nhiäu năm läu läc (!).

Thäng con trai cä cäa tôi đä nh cä ở Cän Thä, ra Hà Näi chäi cùng väi hai ngäi bän đäu là công an ở Cän Thä. Vào mät tiäm ăn, lúc trä tiän, thäy chä quán tính gäp mäi län so väi bàn bên cänh cũng ăn nhäng thä nhä thä! Nó không chäu, chä quán säng sä quä dao phay lên. Hai ngäi bän dân Nam Bä cùng đi chäi ra trä cho yên chuyän! Näi máu “điên” thäng con tôi đäp ngay mät chai bia, cä m cä chai chäa vào mät chä quán, nó quay ra nói giäng Hà Näi thä thät:

- Đät mä mäy! Đänh ăn cäp à, bä mäy là dân Hà Näi gäc mät trăm đäi đây, muän gì?!

Cuäi cùng thì Công an 113 phäi đän đä đäp loän! Ngäi ăn hàng đä c trä đäng giá, nhäng chä quán cũng chäng đä c “nhäc nhä” câu nào (!). Thäng con tôi chính là dân Hà Näi gäc, đi giang hä tä xä nên häc đä c thói du côn phäng xa, nó đä bän lĩnh đä đäng đäu väi ngäi Hà Näi mäi hôm nay! Mät ông bän tôi là quan chäc ở TP HCM mäi län ra Hà Näi xin giäy tä, xin đä án, tôi thäy ông bän tôi chuän bä nhiäu “bao thä” läm!!! Bäy giä ngäi Hà Näi nói ngäng, không phân biät phä âm n và l là chuyän... vô tä ! Có ông cán bä län käch xä Đäi TNVN cũng nói ngäng!!!

Hà Näi cäa tôi bäy giä “hän täp” là thä! Vì väy có ai häi tôi vä Đäi lä 1.000 Thăng Long, tôi sä trä läi : Vä thäi gian, 1.000 năm không hän gì 500 năm vä giá trä tuyät đäi. Ví nhä, 1.000 cái män ghä thì không hän gì 500 cái män ghä! Vän đä là sau 1.000 năm dân täc ta rút ra là đã làm đä c nhäng đäu u gì tät đäp, cái gì còn chäa tät, còn chäa làm đä c. Läy cä kä niäm 1.000 năm đä đem tiän ngân sách, täc tiän đäng thuä cäa dân tiêu xäi lãng phí là đäu bä ở nhät sau 1.000 năm!

Cuäi cùng, tôi muän bät chä c mät nhà văn hài häc Pháp đä kät luän nhä thä này: “ Cũng giäng nhä các miän khác trên đät näc, ngäi Hà Näi sinh ra đä đi tìm hänh phúc, nhäng chäng biät nó ở đäu mà tìm...” !!!